

Neda Pintarić, Ivana Čagalj i Ivana Vidović Bolt (ur.)

Komparativnoslavističke
lingvokulturalne teme

Za izdavača

Damir Agičić

Urednice Biblioteke Sociokulturna lingvistika

izv. prof. dr. sc. Anita Skelin Horvat

izv. prof. dr. sc. Lucija Šimičić

Urednice zbornika

prof. dr. sc. Neda Pintarić

doc. dr. sc. Ivana Čagalj

prof. dr. sc. Ivana Vidović Bolt

Recenzenti

izv. prof. dr. sc. Lidija Cvikić

doc. PhDr. Mária Dobříková, CSc.

prof. dr. sc. Patrycjusz Pająk

dr. sc. Dubravka Sesar, prof. emerita

Grafički urednik

Krešimir Krnic

Grafički prijelom

Tvrtko Molnar

Banian ITC

IV. Ravnice 25, Zagreb

Na naslovnici je objavljena reprodukcija slike *Biokovo* akademskoga slikara Stipana Tadića kojemu najljepše zahvaljujemo.

Zahvaljujemo i Petri Bolt na izradi logotipa Projekta KOMPAS – Komparativno-slavističke lingvokulturalne teme.

Knjiga je nastala u okviru projekta Komparativnoslavističke lingvokulturalne teme koji je financirala Hrvatska zaklada za znanost KOMPAS [2131].

ISBN: 978-953-8281-04-4

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu

Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

pod brojem 001033176.

Objavljivanje knjige financijski je pomoglo
Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.

Knjiga je tiskana u Tiskari Zelina u lipnju 2019. godine.

KOMPARATIVNOSLAVISTIČKE LINGVOKULTURALNE TEME

Uredile
Neda Pintarić
Ivana Čagalj
Ivana Vidović Bolt

srednja europa

Zagreb 2019.

ZAŠTO POLJSKI I HRVATSKI „GLAGOLSKI PRIDJEVI RADNI” NISU EKVIVALENTNI?

U radu se tematizira odnos hrvatskoga glagolskog pridjeva radnog i poljskoga participa pod nazivom – *imiestów przymiotnikowy czynny*. Istaknut će se temeljna obilježja analiziranih participa u dvama odabranim jezicima i načini na koje se oni tvore. Upozorit će se na osnovne razlike između tih dvaju oblika podudarnoga naziva (glagolski pridjev radni – *imiestów przymiotnikowy czynny*) te na poteškoće kod prevođenja poljskoga participa na hrvatski (npr. *wierzący człowiek* = *čovjek koji vjeruje*, a ne *vjerujući čovjek*; *otwierające się drzwi* = *vrata koja se otvaraju*, a ne *otvarajuća se vrata*; *Widziałem siedzącą sąsiadkę, która bardzo lubi czytać.* = *Vidio sam susjedu koja (kako) sjedi i koja jako voli čitati.*). Ukazat će se i na postojanje ustaljenih (okamenjenih) struktura podudarnih u obama jezicima (*hodajuća encyklopedia* – *chodząca encyklopedia*).

Ključne riječi: *imiestów przymiotnikowy czynny*, *glagolski pridjev radni*, *particip*, *poljski*, *hrvatski*

1. Uvod

U poljskome i u hrvatskome jeziku postoje participi, leksemi koji sadrže obilježja glagola i pridjeva. O njihovoj specifičnosti svjedoči i sam termin koji dolazi od latinskoga *participium*, što je prevedenica iz grčkoga *μετοχή* (*metochê*), gdje „oba naziva znače oblik koji je od česti pridjev, a od česti glagol” (Simeon 1969: 25). Takav je naziv dobio u antici, jer su ondašnji gramatičari smatrali da pripada imenskim riječima zato što se može mijenjati slično kao pridjev, ali i glagolima jer ponekad može izražavati vrijeme i stanje (*ibid.*).

U poljskim gramatikama participima se pristupa na različite načine. Stanisław Szober (1966: 102) smatra da su oni glagolski oblici, promjenjivi (*imiestów przymiotnikowy*) i nepromjenjivi (*imiestów przystówkowy*). Promjenjivi se participi, za razliku od glagola, mijenjaju kroz padeže, a ne kroz lica pa ih definira kao glagole koji se mijenjaju kroz padeže, npr. *zachodzące* (słońce), *zachodzącego* (słońca) (hrv. *zalazeće* (sunce), *zalazećega* (sunca)) dok *imiestów przystówkowy* objašnjava kao „nepromjenjivi oblik glagola koji ima značenje priloga”, kao npr. *zachodząc* u rečenici *słońce zachodząc rzuciło [...]*, hrv. *sunce je zalazeći bacalo [...]* (*ibid.*). Piotr Bąk (1977: 324) navodi istu definiciju, uvrštenu u poglavlje o promjeni glagola, ali

njihova su obilježja obrađena i u poglavlju o promjeni pridjeva, gdje objašnjava da su *imiestłowy przymiotnikowe* specifični pridjevi nastali od glagola i imaju pridjevu deklinaciju (ibid.: 280). Zygmunt Saloni i Marek Świdziński (1998: 90, 100) odstupaju od tradicionalne podjele riječi poljskoga jezika i u svojoj podjeli *imiestłowy przymiotnikowe* smatraju samostalnim leksemima (*samodzielne leksemy*), dok su *imiestłowy przysłówkowe* glagolski leksemi (*leksemy czasownikowe*).

Prema Wróbelovu (2001: 195) mišljenju grupi odglagolskih pridjeva pripadaju sintaktičke izvedenice (*derywaty składniowe*) kao što su oblici (*formacja*) s nastavkom *-ać-y*, *pisac – pisz-ą – pisz-ący*, *śpiewac – śpiewaj-ą – śpiewaj-ący* koji se tvore od prezentske osnove gotovo svih nesvršenih glagola. Ujedno posebno ističe da su se „u tradicionalnim radovima smatrali imenskim oblicima glagola” (ibid.), a to znači da su se obrađivali kao tzv. *imiestłowy przymiotnikowe czynne* dok ih on obrađuje kao pridjeve zbog flektivnih i sintaktičkih obilježja (ibid.).

Međutim, neupitno je da se participi ostvaruju kao glagolski pridjevi i glagolski prilozi, kako u poljskome, tako i u hrvatskome jeziku. Poljski se glagolski pridjevi (polj. *imiestłowy przymiotnikowe*) dijele na *imiestłów przymiotnikowy czynny*¹ (*piszący*) i *imiestłów przymiotnikowy bierny* (*pisany / napisany*). Glagolski se prilozi (polj. *imiestłowy przysłówkowe*) dijele na *imiestłów przysłówkowy współczesny* (*pisząc*) i *imiestłów przysłówkowy uprzedni* (*napisawszy*)².

Glagolski pridjevi hrvatskoga jezika dijele se na *glagolski pridjev radni* ili *aktivni* (*pisao, pisala, pisalo*) i *glagolski pridjev trpni* ili *pasivni* (*pisana, pisano / napisana, napisano*). Glagolski prilozi su u hrvatskome jeziku *glagolski prilog sadašnji* (*pišući*) i *glagolski prilog prošli* (*napisavši*).

Uspoređivanje termina i participnih oblika nerijetko je kamen smutnje u nastavnome, predavačkome, a katkad i istraživačkome radu jer navodi na pogrešan zaključak da su glagolski pridjevi i tvorbeno jednaki u obama istraživanim jezicima, baš kao i glagolski prilozi (v. Tablicu 1). Iako su promatrani jezici tipološki i genetski srodni, u njima nalazimo participe istoga (ili gotovo istoga) naziva, ali zamjetne su i razlike³, i to kod glagolskoga pridjeva radnog na tvorbenoj, i funkcionalnoj razini te u sintagmatskim odnosima u kojima ih se bilježi.

- 1 Szober (1966: 138) navodi da u poljskome jeziku postoji i *imiestłów przymiotnikowy czynny przeszły* koji se tvori pomoću nastavaka *-ty, -ła, -łe* (*posiwieć: posiwia-ty*). Bańko (2012: 91) je mišljenja da taj oblik treba smatrati pridjevom.
- 2 Silić i Pranjковиć (2005: 76, 80) navode i nazive *particip perfekta aktivni* za glagolski pridjev radni i *particip perfekta pasivni* za glagolski pridjev trpni, dok u poljskome za glagolski prilog sadašnji postoji još naziv *imiestłów przysłówkowy niedokonany* (nesvršeni) i za glagolski prilog prošli *imiestłów przysłówkowy dokonany* (svršeni) (GWJP 1984: 212).
- 3 Zbog ograničenoga opsega rada nismo u mogućnosti temeljitije obraditi dijakronijsku problematiku. Poljski *imiestłów przymiotnikowy czynny* nastao je adjektivizacijom iz praslavenskoga oblika koji se zvao *imiestłów czasu terażniejszego czynny* (particip prezenta aktivni), točnije od njegovih složenih oblika (Długosz-Kurczabowa i Dubisz 2017: 321–324), dok je hrvatski *glagolski pridjev radni* kontinuirana slavenskoga *participa perfekta na -lō* (Matasović 2008: 299–300). Dakle,

Poljski	Imiesłów przymiotnikowy czynny	Imiesłów przymiotnikowy bierny	Imiesłów przysłówkowy współczesny	Imiesłów przysłówkowy uprzedni
	piszący, pisząca, piszące	pisany, pisana, pisane / napisany, napisana, napisane	pisząc	napisawszy
Hrvatski	Glagolski pridjev radni	Glagolski pridjev trpni	Glagolski prilog sadašnji	Glagolski prilog prošli
	pisao, pisala, pisalo	pisan, pisana, pisano / napisan, napisana, napisano	pišući	napisavši

Tablica 1.

Iz tablice su razvidne terminološke i formalne razlike među participima u dvama slavenskim jezicima. Kako su navedene specifičnosti u sprezi s izazovima u prevođenju poljskoga glagolskog pridjeva radnog na hrvatski, usredotočit ćemo se na particip koji se u poljskome jeziku naziva *imiesłów przymiotnikowy czynny*.

2. *Imiesłów przymiotnikowy czynny*

Imiesłów przymiotnikowy czynny čest je oblik u poljskome jeziku koji zbog svojih tvorbenih i funkcionalnih specifičnosti, ali i definicija uvrštenih u gramatikama namijenjenima izvornim, a ne i inojezičnim govornicima, stvara poteškoće (Szober 1966: 138; Bąk 1977: 324; Bańko 2012: 90, 107 itd.). Taj se particip (*imiesłów przymiotnikowy czynny*) tvori od prezentske osnove 3. lica množine nesvršenih glagola kojoj se dodaju sufiksalni morfem *-ąc-* i nastavci *-y* (za muški rod), *-a* (za ženski rod) te *-e* (za srednji rod) (Wróbel 2001: 195; Vidović Bolt 2011: 168). Isticanje nastavaka za pojedine rodove važno je jer se onima kojima poljski nije materinski jezik nastavak gramatičkoga roda ne podrazumijeva, npr. *pisac* – *pisz-ąc-y*, *pisz-ąc-a*, *pisz-ąc-e*.

Kao hibridni oblik *imiesłów przymiotnikowy czynny* pokazuje neka flektivna obilježja slična pridjevima jer ima kategorije roda, broja i padeža, ali se ne stupnjuje. S pridjevima dijeli i sintaktička obilježja, primjerice funkciju atributa jer se uglavnom odnosi na imenicu i potvrđuje sročnost (polj. *zgoda*).

Radi bolje razumljivosti donosimo primjere kad je *imiesłów przymiotnikowy czynny* u funkciji atributa (1), imenskoga predikata (2) i subjekta (3):

razvidno je da su suvremeni poljski i hrvatski oblici kontinuirana različitih povijesnih participa, što objašnjava razliku u njihovoj građi i pokazuje da do potencijalnih nesporazuma dolazi zbog suvremenih terminoloških podudarnosti.

- (1) – Nauczycielka *ucząca* mojego syna, śpiewa w chórze. (hrv. Učiteljica *koja uči* moga sina, pjeva u zboru.).
- (2) – Ozdoby choinkowe będą *błyszczące*. (hrv. Ukrasi na boru bit će *blješteći / blještavi*.).
- (3) – *Palący* wyszli na zewnątrz. (hrv. *Pušači* (dosl. **pušeći*⁴) su izašli van.).

Na razini sintagmatskih odnosa i gramatičkih funkcija *imiestów przymiotnikowy czynny* pokazuje sličnosti i s glagolima jer imenuje obilježje koje označava vršenje (obavljanje) neke radnje, ali je to vršenje radnje istodobno i karakteristika nekoga vršitelja (subjekta), npr. *malujący – ten, który maluje* (dosl. **slikajući – onaj koji slika*), *śpiewające – które śpiewają* (dosl. **pjevajuće – one/oni koje/koji pjevaju*).

Prednost uporabe ovoga participia u poljskome je i u kraćim, pa govorniku uglavnom, i jasnijim rečenicama što možemo posvjedočiti sljedećim dvama primjerima.

- Kobieta, *która⁵ dba* o dzieci i *robi zakupy*, nie jest tylko kurą domową (Żena *koja se brine* o djeci i *obavlja kupovinu* ipak nije samo pokućarka).
- Kobieta *dbająca* o dzieci i *robiąca* zakupy nie jest tylko kurą domową. (dosl. **Żena brinuća* o djeci i *obavljajuća* kupovinu ipak nije samo pokućarka).

Hrvatski prijevodi navedenih i drugih primjera ne odgovaraju oblicima poljskoga analiziranog participia. Rečenicu *Spotkalem pana grającego na gitarze* pogrešno je prevesti doslovno **Sreo sam gospodina svirajućega gitaru*, nego je jedino ispravno *Sreo sam gospodina koji je svirao gitaru*, što odgovara obliku koji nalazimo u poljskome u proširenom izrazu s relativnom zamjenicom *który* (hrv. *koji*) – *Spotkalem pana, który grał na gitarze*. Dakle, dok se u poljskome *imiestów przymiotnikowy czynny* koristi za kraćenje dijela složene rečenice, tj. surečenice, u hrvatskome ga nije uvijek moguće upotrijebiti u toj funkciji. U hrvatskome će izrazima poput *piszący autor* (dosl. **pišući autor*) odgovarati atributna surečenica koja glasi *autor koji piše*. Ta se prijevodna istovrijednost očituje i u tome što se čitav izraz u hrvatskome ponaša jednom kao imenska sintagma (*piszący autor*), a drugi put kao zaseban dio atributne rečenice (*autor, który pisze*), npr.

- 4 Particip (*imiestów przymiotnikowy czynny*) pojavljuje se bez nadređene imenice, npr. *śpiewającego nikt nie widział = śpiewającego człowieka nikt nie widział* (hrv. **pjevajućega nitko nije vidio = *pjevajućega čovjeka nitko nije vidio*). Kad se particip, tj. *imiestów przymiotnikowy czynny*, pojavljuje bez nadređene imenice, sam može preuzeti njezino mjesto tj. može doći do poimeničenja – npr. *umierający* (hrv. *umirući, smrtnik*), *służąca* (hrv. *služeća, sluškinja*). Ovo je ujedno i morfološka kategorija poimeničenoga pridjeva, tj. smatra se imenicom koja se sklanja kao pridjev, npr. polj. *chory* – hrv. *bolestan* i *bolesnik*.
- 5 Prema poljskome pravopisu ispred relativne (odnosne) zamjenice (*który, która, które*) pri dužem, surečeničnom obliku (onome koji objašnjava značenje oblika naziva *imiestów przymiotnikowy czynny*) stoji zarez.

- [...] to przede wszystkim *autor piszący* o włoskiej mafii. = [...] to je, prije svega, autor koji piše o talijanskoj mafiji. (NKJP)
- [...] strasznie chudy *chłopak malujący* rękami bizony, konie [...] = jako mršav dječak koji crta rukama konje, bizone [...]. (NKJP).

Radnja ili stanje koje izražava *imiestów przymiotnikowy czynny* odvija se simultano s radnjom koju vrši subjekt kao što svjedoči primjer

- Slucham *mówiącego człowieka*. (dosl. *Slušam *govorećega čovjeka*.)

odnosno stanjem u rečenici, na što nam ukazuje sljedeći primjer

- Patrzę na *siedzącą studentkę*. (dosl. *Gledam *sjedeću studenticu*.)

Potonjom rečenicom pošiljatelj poruke ukazuje da gleda osobu koja (dok) sjedi, a u rečenici

- Patrzyłem na *siedzącą studentkę*. (dosl. *Gledao sam *sjedeću studenticu*.)

glagol u perfektu upućuje da je pošiljatelj poruke gledao (!) studenticu koja je sjedila, pri čemu se oblik participia ne mijenja. Glagol *patrzeć* je u funkciji predikata, a participni oblik u funkciji objekta (*siedzącą studentkę*).

Neki su participi i u rječnicima obrađeni kao pridjevi, a što je odraz dijakronijskih posebnosti i funkcije u suvremenom jeziku. Na primjeru participia *interesujący* možemo uočiti razliku između dviju vrsta riječi istoga oblika. To nam potvrđuje i *Univerzalni rječnik poljskoga jezika* (*Uniwersalny słownik języka polskiego – USJP* 2003: 1229) u kojemu je isti oblik ovjeren u dvama rječničkim člancima te je u jednome definiran kao *imiestów przymiotnikowy czynny* od glagola *interesować*, a u drugome stoji da u pridjevnoj upotrebi znači „zanimljiv, interesantan, atraktivan, privlačan” (ibid.). Svi primjeri iz rječnika odnose se na pridjevnu uporabu:

- *Interesująca książka, rozmowa*. (*Zanimljiva knjiga, razgovor*.)
- *Interesujący artykuł, film*. (*Zanimljiv članak, film*.)
- *Interesująca kobieta*. (*Zanimljiva, privlačna žena*.) (ibid.).

Na istome ćemo primjeru istaknuti još jedno važno obilježje poljskih participia, vezano uz participe nastale od povratnih glagola jer se zadržava povratni marker *się*. Primjerice, particip povratnoga glagola *interesować się* (hrv. *zanimati se*) glasi *interesujący się* (dosl. **zanimajući se*), što nam potvrđuju primjeri iz korpusa:

- Tu jeden z policjantów, *interesujący się* geografią [...]. (dosl. *Tu je jedan od policajaca *zanimajući se* za geografiju.) (NKJP)
- [...] Polak, *interesujący się* psychologią. (dosl. [...] *Poljak, *zanimajući se* za psihologiju.) (NKJP).

Istaknute leksikografske i gramatičke razlike između poljskoga participia koji se naziva *imiestów przymiotnikowy czynny* i hrvatskoga glagolskog pridjeva radnog

potvrđuju spomenute moguće poteškoće u prevođenju na hrvatski jezik. Isto tako, u poučavanju poljskoga jezika, inojezičnim je studentima (u ovome slučaju studentima kojima je materinski jezik hrvatski), nužno istaknuti specifičnosti toga participa u dvama jezicima.

3. Participi i pravopis

Povjerenstvo za poljski jezik (polj. Rada Języka Polskiego), savjetodavno tijelo koje se bavi pitanjima poljskoga jezika, na svojoj je plenarnoj sjednici 9. prosinca 1997. prihvatilo prijedlog Edwarda Polańskiego o pisanju čestice *nie* (hrv. *ne*) s promjenjivim participima, tzv. *imiestowy przymiotnikowe*.

Dotadašnje je pravilo, prema njegovu mišljenju, bilo suviše složeno jer se temeljilo na značenjskoj razlici između samih participa. Naime, kad se *imiestów przymiotnikowy* (*czynny* i *bierny*) rabio u glagolskom značenju, čestica *nie* pisala se rastavljeno. U takvim se slučajevima podrazumijevalo da se particip odnosi na trenutnu situaciju, tj. nema značenje trajnoga obilježja koga ili čega, što je vidljivo u primjerima iz Izvještaja povjerenstva za poljski jezik⁶: *nie pijący* (dosl. **ne pijući* = ‘onaj koji ne pije ništa u danom trenutku’), *nie wierzący* (dosl. **ne vjerujući* = ‘onaj koji ne daje čemu ili komu vjeru u danom trenutku’), *nie naruszony* (dosl. **ne oštećen* = ‘onaj kojega dotad netko nije oštetio, ozlijedio’) (Izvještaj 1998: 2). Kad se particip rabio u pridjevnom značenju, predstavljao je trajno obilježje koga ili čega i pisao se sastavljeno s česticom *nie*, npr. *niepijący* (= ‘apstinent’), *niewierzący* (= ‘ateist’), *nienaruszony* (= ‘netaknut’) (ibid.).

U skladu s navedenom odlukom čestica *nie* s glagolskim se pridjevima piše uvijek sastavljeno, i kada su upotrijebljeni u pridjevnom, i kada su upotrijebljeni u glagolskom značenju, primjerice: *niepijący*, *niepalący*, *nieoceniony*, *nieznany* (ibid.). Rastavljeno se piše iznimno u konstrukcijama u kojima je naglašeno suprotstavlanje, kao *nie pijący, ale jedzący* (hrv. *koji ne pije, nego jede*) te u strukturama kao *ani nie kochający, ani nie kochany* (hrv. *koji ne voli, niti je voljen*) (ibid.). U takvim se slučajevima piše rastavljeno i u upotrebi s pridjevima: *nie czerwony, ale zielony* (hrv. *ne crven, nego zelen*) i *ani nie zielony, ani nie czerwony* (hrv. *ni zelen, ni crven*) (ibid.).

Sama promjena pravila nije prošla bez protuargumenata. U raspravi je naglašeno kako bi takav novi način pisanja osiromašio poljski pravopis ukidanjem mogućnosti da se istakne razlika između participa u funkciji pridjeva i onih u funkciji glagola, kao npr. *nieznany sprawca* (hrv. *nepoznati počinitelj*) prema *nie znany mi osobiście człowiek* (hrv. *meni osobno nepoznat čovjek, čovjek kojega osobno ne*

6 Komunikat Rady Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, Nr 1 (2), 1998. http://www.rjp.pan.pl/images/stories/pliki/komunikaty_rjp/komunikat_1998_1_2.pdf (dalje u tekstu Izvještaj).

poznajem) (ibid.). Unatoč tom prigovoru promjena je prihvaćena, uz napomenu da „ako je autoru posebno važno istaknuti aktivno („glagolsko”) značenje niječnoga *imięstowa*, može česticu *nie* napisati rastavljeno” (ibid.).

Promjenu je 24. veljače 2018. godine prihvatilo i potvrdilo poljsko Ministarstvo obrazovanja, čime je ona postala obvezujuća.

4. Zaključak

Imięstów przymiotnikowy czynny jedan je od dvaju glagolskih pridjeva u poljskome jeziku koji, s obzirom na navedene specifičnosti, stvara velike poteškoće u usvajanju i pravilnoj uporabi.

Poljski se analizirani participij često i prevodi kao glagolski pridjev radni, što zbunjuje govornike hrvatskoga jezika jer ih, sasvim razumljivo, asocira i na tvorbeni i funkcionalna obilježja toga hrvatskog participa iako se glagolski pridjev radni kao jednostavan oblik koji izriče vršitelja radnje tvori dodavanjem nastavaka *-o/-ao*, *-la*, *-lo* u jednini te *-li*, *-le* i *-la*⁷ u množini svršenih i nesvršenih glagola (Barić et al. 2005: 245) (v. Tablicu 1).

Međutim, u hrvatskome je jeziku prisutan još jedan oblik koji dolazi na mjesto pridjeva prije imenice, a koji oblikom odgovara primjerice izrazu *wierzący człowiek* dosl. **vjerujući čovjek*. On je moguć jedino u ustaljenim (okamenjenim) strukturama kao što su ustaljene sintagme (nazivi), npr: *hodajuća enciklopedija*, *samoispunjujuće proročanstvo*, *sveznajući čovjek* itd. I takve se strukture s pridjevom prevode na poljski upravo poljskim participijom (*imięstów przymiotnikowy czynny*): *hodajuća enciklopedija* – *chodząca encyklopedia*, *samoispunjujuće proročanstvo* – *samospełniająca się prorocstwo* / *samospełniająca się przepowiednia*, *sveznajući čovjek* – *człowiek wszechwiedzący*, *wiseći wrtovi* – *wiszące ogrody*, *Zemlja izlazećeg Sunca* – *Kraj Wschodzącego Słońca*. Hrvatski primjeri, nastali adjektivizacijom glagola, prema tvorbenim obilježjima i atributnoj funkciji u sintagmama u kojima se pojavljuju najbliži su analiziranome participiju.

Iz opisa poljskoga participa pod nazivom *imięstów przymiotnikowy czynny* u usporedbi s hrvatskim glagolskim pridjevom radnim razvidno je da se oblici koje u njima nalazimo pod potencijalno ekvivalentnim nazivima razlikuju prema svojoj tvorbi i gramatičkim funkcijama. Zajedničko im je obilježje promjena po rodovima, što je svojstvo koje ih približava pridjevima. Ono po čemu se razlikuju poljski i hrvatski oblici participa jest sudjelovanje ili nesudjelovanje u tvorbi složenih glagolskih oblika kao i funkcija atributa koja je tipična za pridjeve pa se poljski

7 Preciznije, na infinitivnu osnovu dodaje se sufiks *-l-* na koji se dodaju nastavci koji označuju rod i broj. Tako je u svim oblicima osim muškoga roda jednine koji se tvori nastavkom s alomorfiama *-o* i *-ao* (Barić et al. 2005: 245).

imiestłów przymiotnikowy czynny, za razliku od hrvatskoga glagolskog pridjeva radnog, javlja u atributnoj funkciji uz imenice.

Navedene razlike u opisanoj vrsti participa uzrokom su problema do kojih dolazi u procesu poučavanja poljskoga jezika, kao i prevođenja, jer je taj oblik participa u suvremenome poljskom jeziku u čestoj upotrebi, na što upućuju i navedeni primjeri. Budući da govornici poljskoga jezika često rabe participe, potrebno je kritički razmotriti termine kako bi se jasnije istaknule razlike među njima u dvama analiziranim jezicima.

Literatura:

- Bancerowski J., Pogorowski J. i T. Zgółka. 1982. *Wstęp do językoznawstwa*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
- Bańko, M. 2012. *Wykłady z polskiej fleksji*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Barić, E. et al. 2005. *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bąk, P. 1977. *Gramatyka języka polskiego*. Warszawa: Wiedza Powszechna.
- Długosz-Kurczabowa, K. i S. Dubisz. 2017. *Gramatyka historyczna języka polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- GWJP = *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. Grzegorzyczkowa, R., Laskowski, R. i H. Wróbel (ur.). 1984. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Izvjestaj = Komunikat Rady Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, Nr 1 (2), 1998. http://www.rjp.pan.pl/images/stories/pliki/komunikaty_rjp/komunikat_1998_1_2.pdf
- Kryński, A. A. 1907. *Gramatyka języka polskiego*. Warszawa: Jan Jeżyński.
- Matasović, R. 2008. *Poredbenopovijesna gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Nagórko, A. 2012. *Podręczna gramatyka języka polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Saloni, Z. i M. Świdziński. 2012. *Składnia współczesnego języka polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Silić, J. i I. Pranjković. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb: Školska knjiga.
- Simeon, R. 1969. *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*, II, P–Ž. Zagreb: Matica hrvatska.
- Szober, S. 1966. *Gramatyka języka polskiego*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Težak, S. i S. Babić. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika. Priručnik za osnovno jezično obrazovanje*. Zagreb: Školska knjiga.

USJP = *Uniwersalny słownik języka polskiego*. S. Dubisz (ur.). 2003. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN SA.

Vidović Bolt, I. 2011. *fleksija.pl. Promjenjive vrste riječi u poljskom jeziku*. Zagreb: FF press.

Wróbel, H. 2001. *Gramatyka języka polskiego*. Kraków: OD NOWA.

Izvori:

NKJP = *Narodowy Korpus Języka Polskiego*. <http://nkjp.pl/poliqarp/>

WHY ARE POLISH AND CROATIAN „ACTIVE PARTICIPLES” NOT EQUIVALENT?

This paper deals with Croatian and Polish active participles – *glagolski pridjev radni* and *imiestów przymiotnikowy czynny*, respectively. The paper presents basic features of active participles in these two languages and the ways they are formed. Some basic differences between these two forms are discussed (Cro. *glagolski pridjev radni* – Pol. *imiestów przymiotnikowy czynny*), as well as difficulties of translating Polish participle to Croatian (e.g. Pol. *wierzący człowiek* ‘a trusting man’ = Cro. *čovjek koji vjeruje* ‘a man who is trusting’, but not Cro. *vjerujući čovjek*, Pol. *otwierające się drzwi* ‘opening doors’ = Cro. *vrata koja se otvaraju* ‘doors which open’, but not Cro. *otvarajuća se vrata*, Pol. *Widziałem siedzącą sąsiadkę, która bardzo lubi czytać*. ‘lit. I saw a sitting neighbor who very much likes to read’ = Cro. *Vidio sam susjedu koja (kako) sjedi i koja jako voli čitati*. ‘lit. I saw a neighbor who is sitting and who very much likes to read’). We also address the existence of analogous fossilized structures in both languages (Cro. *hodajuća enciklopedija* – Pol. *chodząca encyklopedia* ‘a walking encyclopedia’).

Keywords: *imiestów przymiotnikowy czynny, glagolski pridjev radni, participle, Polish, Croatian*